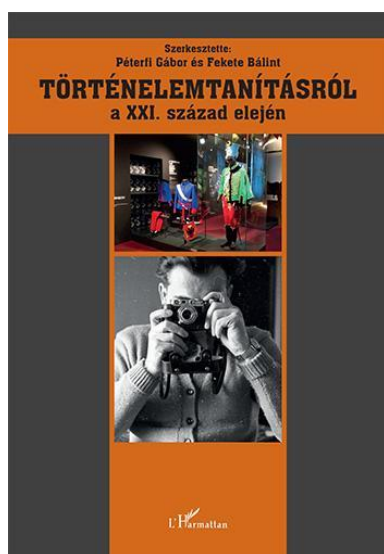

Forrás: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2016/07/pettinger-szalma-vendel-makroszintu-atalakitasoktol-a-jo-gyakorlatokig-07-01-10/>

Pettinger-Szalma Vendel

Makroszintű átalakításoktól a jó gyakorlatokig

Történelemtanításról a XXI. század elején. Szerkesztette: Péterfi Gábor és Fekete Bálint. L'Harmattan, Budapest, 2016. 226 l.

Idén látott napvilágot Péterfi Gábor és Fekete Bálint szerkesztésében a Történelemtanításról a XXI. század elején című tanulmánykötet. „Napjaink aktuális témája a közoktatás tartalmi–módszertani megújítása. A folyamatos fejlesztésekben kitüntetett szerepe van mind a gyakorló tanároknak, mind az iskolai és iskolán kívüli műhelyeknek. Az eredményes munkában kulcsfontosságú a szakmai párbeszéd, a tapasztalatcsere [...]”¹ Így fogalmaztak a könyv intencióiról a szerkesztők.

A kötet hiánypótlónak mondható, ugyanis az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet kiadványain kívül igen szükségesnek mondható a kifejezetten történelemtanároknak írt módszertani kötetek palettája. A szakmódszertan frissítésére, megújítására pedig égető szükség van, már csak ha – a címmel is kiemelt – századunk rohamos fejlődését vesszük

figyelembe. A különböző projektek keretében elkészültek mellett így jelent meg tavaly Kovács István, Kovács Istvánné és Óbis Hajnalka könyve, *A változó történelemoktatás*. E mellett említhetők még a Rubicon továbbképzései, a Történelemtanítás folyóirat, a Történelemtanárok Egylete és a Rákóczi Szövetség tevékenysége, viszont leszögezhető, hogy a hazai történelemtanárok számához képest kevésnek mondható a klasszikus kommunikációs produktum, hiába van potenciál.

Ami a szerkesztőket illeti: *Péterfi Gábor* benne volt a pedagógus életpálya-modell kidolgozására létrehozott bizottság munkájában, valamint a magyarországi evangélikus iskoláknál ő felügyeli a történelemtanítást. Ami viszont a kötet szempontjából relevánsabb: ő szervezte azt az első két aszódi konferenciát, amelyek anyagaiból ez a kötet megszületett. A másik szerkesztő, *Fekete Bálint* történelemtanár, az ELTE BTK doktorandusza, aki maga két tanulmányt is írt a kötethez.

A 2014 áprilisában, valamint 2015 februárjában az Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnáziumban megtartott konferenciák kettős céllal jöttek létre: nem csupán azért, hogy az ország különböző részeiből érkező történelemtanárok tapasztalataikkal gazdagítsák egymást, hanem azért is, hogy egy közös szellemi műhelyt alkossanak. Az eddigi alkalmakon a kép még elég eklektikus volt, az igényeket látva később azonban remélhetőleg a szakmaiság előrébb fog kerülni, háttérbe szorítva az oktatáspolitikai témákat.

Pettinger-Szalma Vendel: Makroszintű átalakításoktól a jó gyakorlatokig

A kötet 13 tanulmánya 11 szerzőtől származik, és az írások öt tematikus egységre bonthatók. Az első dolgozat *Fabiny Tamás* evangélikus püspöktől származik, aki a Biblia és a reformáció kora oktatásának szerepéről értekezve vezeti fel a kötet többi tanulmányát.² Az elméleti dolgozatok közé tartozik Katona András és Csapodi Zoltán írása, így itt a változások jogi kereteiről is olvashatunk. Katona az új kerettanterv történelemmel kapcsolatos vonatkozásait mutatja be,³ és leszögezi: „*Korántsem hisszük, hogy kerettantereink tökéletesek. Ugyanakkor a szinte kivétel nélkül gyakorló tanár készítőket egyrészt legjobb tanítási hagyományaink megőrzése, másrészt a XXI. század eleje szelleméhez illő megújulás igényének a kötelezettsége egyaránt sarkallta.*”⁴ A tanulmányában érdekes diagramokat felsorakoztató Csapodi Zoltán a történelem érettségi megújításáról értekezik, számot vetve mind a véleményekről, mint pedig a felhalmozott tapasztalatokról.⁵

A két érdekes tanulmányt jegyző *Mirák Katalin* általánosabban értelmezhető, magas szakmai színvonalú anyagokat tár az Olvasó elé. Az egyik a Magyarországi Evangélikus Egyház titkos belügyi kapcsolatairól szóló tényfeltáró munka, amelynek célja a pártállam és az egyházi viszonyok mibenlétének megismerése.⁶ A másik dolgozat is a belüggyel kapcsolatos, ugyanis Berkesi András pályaképét tárgyalja az Államvédelmi Hatóságtól a Magvető Könyvkiadóig.⁷ Mirák itt boncolgatja a Kádár-korszak egyik legnevesebb szerzője sikerének okait is, mindezt számos levéltári és irodalmi forrással fűszerezve.

A konkrét pedagógiai munkához már közelebb áll a helytörténettel kapcsolatos tematikus egység. *Emlékpontok – mondd el, hogy tudjuk!* címmel írt ki pályázatot 2010-ben a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány. 69 iskola diákjai készítettek 3200 interjút, a programban pedig részt vett az Aszódi Evangélikus Petőfi Sándor Gimnázium is, amelyről *Koncz István* és *Rácz Zoltán* számol be.⁸ Ismertetésükben szó van jó gyakorlatokról és az oral history módszeréről. Ahogyan *Debrődiné Dobóczy Mária* dolgozatában is olvashatjuk, Aszód esetében a helytörténeti igyekvések már a tantervig is eljutottak, ennek erősítése pedig kapcsolódott a pályázati lehetőséghez.⁹ Fontos, hogy a diákok a helytörténetnél találkozhatnak először a tényleges kutatói munkával, ez pedig az aszódi gimnáziumban már példaértékű, akárcsak az Iskolatörténeti Múzeum.

Fekete Bálint médiatörténeti dolgozatainak célja, hogy a lehető legbővebben fogja meg a történeteket.¹⁰ A komoly irodalomjegyzékkel dolgozó fiatal történész első munkájában a pedagógiai folyamatok perspektívájában mutatja be a Horthy-kori filmhíradókat, míg a második tárgya a fotográfia és a történelemoktatás kapcsolata: „[...] *a fotó sajátos volta miatt olyan történeti forrás, amely nem pótol más forrást, és amelyet nem pótol más forrás. Ez azonban csak akkor van így, ha a tanárok és a tanulók elsajátítják nemcsak a szöveg-, de a képelemzés technikáit is.*”¹¹ Fekete kitűnő tanulmányában tankönyvelemzéssel és az érettségik elemzésével is foglalkozik.

Hermann Róbert karakteres írása a Magyarság Házában nyílt *Mi, magyarok* című kiállítással foglalkozik.¹² A neves hadtörténész dolgozatában a magyar katonai hagyományokat elemzi, hogy miért a rosszat emeljük ki, amikor sikerek is voltak szép számmal. Az említett kiállítás múzeumpedagógiai céllal készült, akárcsak a – többek között – jó gyakorlatokat bemutató *Hidvégi András* tanulmánya,¹³ illetve *Dalos Tibor* szombathelyi pedagógusé, aki az élményközpontúsággal kívánja megszerettetni a történelmet.¹⁴ Az ő példája mutatja, hogyan lehet új, saját ötletekkel gazdagítani a történelemtanítást, és hogy ennek másokkal való megosztása mennyire inspiráló tud lenni. A kötetet *Csáky Csongor*, a Rákóczi Szövetség főtítkárának ismertetője zárja, aki a szervezet történelemtanároknak szóló

programjait ismerteti, részletezi az egész Kárpát-medencében megrendezett eseményeket, és kifejezi, hogy a szövetség a további fejlődés érdekében várja a csatlakozókat.¹⁵

Összességében elmondható, hogy az ilyen kötetek is segítenek és megóvnak attól, hogy a kreativitásunk csökkenjen. Ösztönzést ad munkánkhoz, és reménykedhetünk, hogy lesz, aki folytatja. Az ilyen kötetek segítenek megvalósítani az oktatáspolitikai változtatásokat, illetve közreműködnek azok javításában.

A bemutatott kötetek megvásárolhatók: L' Harmattan Könyvesbolt 1053 Budapest, Kossuth L. u. 14–16. Telefon: +36-1-267-5979 harmattan@harmattan.hu www.harmattan.hu és Párbeszéd Könyvesbolt 1085 Budapest, Horánszky utca 20. Telefon: +36-1-445-2775 parbeszedkonyvesbolt@gmail.com www.konyveslap.hu

JEGYZETEK

- ¹ *Történelemtanításról a XXI. század elején.* Szerkesztette PÉTERFI Gábor és FEKETE Bálint. L'Harmattan, Budapest, fűlszöveg.
- ² FABINY Tamás: „Hogy bölcs szívhez jussunk.” A tanítás szerepe a Biblia és reformáció korában. In: *Történelemtanításról...* 9–14.
- ³ KATONA András: A történelem tantárgy az új kerettantervben. In: *Történelemtanításról ...*,
- ⁴ *Történelemtanításról ...*, 30.
- ⁵ CSAPODI Zoltán: A történelemérettségi reformja. In: *Történelemtanításról ...*, 33–58.
- ⁶ MIRÁK Katalin: A pártállam és Magyarországi Evangélikus Egyház titkos belüleges kapcsolatai. In: *Történelemtanításról ...*, 59–79.
- ⁷ MIRÁK Katalin: Az ÁVH-tól a Magvetőig. Egy belüleges pályakép: Berkesi András. In: *Történelemtanításról ...*, 80–96.
- ⁸ KONCZ István – RÁCZ Zoltán: Emlékpontok a Galga mentén. In: *Történelemtanításról ...*, 97–108.
- ⁹ DEBRŐDYNÉ DOBÓCZY Mária: Hely- és iskolatörténet a helyi tantervben. In: *Történelemtanításról ...*, 109–116.
- ¹⁰ FEKETE Bálint: A Horthy-kori filmhíradók kutatása és használata az oktatásban. A fotográfia a történelemoktatásban. In: *Történelemtanításról ...*, 117–162.
- ¹¹ *Történelemtanításról ...*, 156.
- ¹² HERMANN Róbert: A magyar katonai hagyomány(ok) – széljegyzetek egy kiállításához. *Történelemtanításról ...*, 163–179.
- ¹³ HIDVÉGI András: A XX. század kiállításokon keresztül. *Történelemtanításról ...*, 180–196.
- ¹⁴ DALOS Tibor: Élő történelem. *Történelemtanításról ...*, 197–213.
- ¹⁵ CSÁKY Csongor: A Rákóczi Szövetség programjai történelemtanároknak. *Történelemtanításról ...*, 214–222.